

ROD I TINGENE

Der er flere hundrede millioner migranter i verden, og ting, mennesker og idéer flyder konstant over nationale grænser. Når man er født ét sted, bor et andet sted og stammer fra et tredje sted, så banker rodløsheden fra tid til anden på døren. For de østafrikanske indere, som bor i Manchester, inkarneres den ambivalente følelse af 'hjemme' i ting, som har centrale placeringer i hjemmet.

af CECIL MARIE SCHOU PALLESEN

Jeg købte den i Indien sidste år, siger Gheeta og peger på den store indiske gudefigur, som står i vindueskarmen i køkkenet. - Jeg kunne ikke lide den originale farve på stoffet – pink. Pink er bare... for meget. Så jeg købte noget stof og syede nyt tøj til den, da jeg kom hjem. Dét stof er så smukt, når solen skinner igennem det. Du skal se det, når du er her i dagtimerne.

Det er efterår i Manchester. Vådt, mørkt, koldt og blæsende. Det er ikke, fordi den gamle engelske industriby tager sig specielt charmerende ud, bortset altså fra de store, lysende julemarkeder inde i centrum. Gheeta og hendes familie er heller ikke imponerede af vejret; de taler tit om det gode liv, de havde i Kenya *back in the days*. De boede i et stort hus og havde en prægtig have med mangotræer, der bugnede af frugt. Tjenestefolk havde de også, for inder-

ne i Østafrika – de havde penge nok. Nu bor 50-årige Gheeta sammen med sine to søskende i et lille hus i en forstad til Manchester. De rejste, ligesom tusindvis af andre af indisk oprindelse, fra Østafrika til England i 1960'erne med håbet om en god uddannelse og gode livsbetingelser, for det var ikke nemt at være inder bosiddende i et østafrikansk land, som netop havde fået selvstændighed.

Gheeta siger, at hun er kenyaner. Men hun er også inder. Og i øvrigt føler hun sig ofte trådt på af folk, som ikke mener, hun er en rigtig englænder. Gheeta har arbejdet i regnskabsafdelingen hos Marks & Spencer i mange år, men nu er hun hjemmegående på grund af en kræftsygdom. Hun fortæller mig, at hvis det ikke var for sygdommen, så ville hun overveje at flytte tilbage til Kenya.

I gennem mit feltarbejde, som

fandt sted hjemme hos Gheeta og andre indiske familier fra Østafrika bosiddende i Manchester, samt i hinduistiske 'community centers' i to Manchester-forstæder, fik jeg et interessant indblik i livet som second migrant.

Ambivalens

Gheeta var i Indien for første gang sidste år, og hun brød sig ikke specielt meget om landet. Det var beskidt og kaotisk og fattigt, og børnene tiggede om penge. Men på trods af dette knapt så lykkelige møde med hjemlandet er Gheetas hjem fyldt med ting fra Indien, og det er tydeligt, at tingene betyder meget for hende og har en speciel form for autenticitet, netop fordi de er fra Indien. Endvidere er Gheetas modersmål gujarati, og hun gør en dyd ud af at tilberede vegansk indisk mad, som hendes mor i sin tid gjorde det; ikke mindst

Med raslende, gyldne bangles om håndleddet kan forholdet til Indien både mærkes, ses og høres.

går hun meget op i at lave den rigtige mad til mig, som under feltarbejdet er gravid. Hun fortæller mig om urter, jeg bør og ikke bør spise, og om hvordan jeg skal passe mit barn, når det kommer til verden.

Traditionerne og normerne i - i hvert fald dele af - Gheetas liv er tydeligt gujarati'ske. Situationen med gudefiguren indkapsler meget fint det ambivalente forhold til *the homeland*. Dét, at figuren er lavet og købt i Indien, giver den en særlig værdi, men samtidig besidder den en æstetik, som er 'for indisk' til Gheeta. Figuren bliver på én gang en markør af noget godt, velkendt, ægte og hjemligt og noget fremmed og forkert.

Taktil hjemlighed

Gudefiguren er langt fra den eneste indiske ting i Gheetas hjem. I soveværelset på 1. sal har hun sit lille alter, hvor hun hver

morgen laver *pooja* (bøn og ofring til guderne). Hun fortæller mig om de forskellige ting og billeder, som står på alteret; blandt andet en rund metalplade med et indgraveret gude-motiv, som familien har flyttet med sig som noget af det eneste fra Kenya; små gudefigurer, som forældrene har haft med fra Indien til Kenya, da de emigrerede; æsker med farvet pulver og duftvæske samt fotografier af afdøde familiemedlemmer. I køkkenet står en olielampe, som brænder konstant, dag og nat - det har den gjort, siden Gheetas mor døde. Hun bruger hver dag tid på at rulle små væger, som hun flere gange dagligt putter ned i olien. De indiske ting i hjemmet er ikke blot koryfæer eller støvde-minder om en svunden tid. Tværtimod bruges de og er en essentiel del af det liv, som leves i huset. Gheeta har tingene i

hænderne hver dag og holder dem på den måde i live. Samtidig holder hun liv i følelsen af at have hjemme i Indien.

Kassen, der konserverer minderne

72-årige Vishnu bor sammen med sin kone Garvita, deres søn, svigerdatter og to børnebørn. Hjemmets indretning bærer tydeligt præg af, at der bor tre generationer i huset, og at familien har rødder i både Indien og Kenya. I entreen hænger østafrikanske træmasker. Herfra går man ind i den ene stue, som er præget af store indiske gudebilleder samt fotografier af slægten, bløde sofaer og et fjernsyn, som fra morgen til aften er stillet ind på en kanal, der viser indiske soaps. Her sidder Vishnu og Garvita og indtager dagens måltider. I stuen ved siden af er der ingen indiske ting - blot en

Gudefiguren glimter og glitrer på bedste indiske vis og skaber en fornemmelse af autenticitet og tilhørsforhold hos sin ejer.

sofa og et fjernsyn. Her spiser Vishnus søn, svigerdatter og børnebørn, mens de ser engelsk eller amerikansk tv. Fra den engelske stue går man ud i køkkenet, som er helt nyt og nærmest nordisk i sin lyse stil, og som bruges hver dag, når Garvita og hendes svigerdatter tilbereder vegansk mad efter gamle gujaratiske opskrifter. I væggen er indbygget et lille gyldent, glimtende alter, hvor Vishnu hver morgen laver pooja.

Vishnu og Garvita fortæller mig, at de serier, vi ser sammen, handler om moral og familieværdier, og at de er gode at se, fordi man kan lære noget af dem. Kvindene er smukke, klædt i sarier af farvestrålende silke, har langt glat hår og en hel del makeup og smykker. De er dydige; kvinderne adlyder mændene, de unge adlyder de ældre. Både form og indhold er en repræsentation af et ideal, og den skønhed og 'ordentlighed', som serierne bærer præg af, er meget langt fra Indien i praksis. Men for Vishnu (som er opvokset i Kenya) og Garvita (som kom fra Indien til Kenya i 50'erne for at blive gift med Vishnu) viser serierne det Indien, de

ret sidder i sofaen i Manchesterforstaden, kigger de op på fotografierne fra Mombasa og drømmer om den frodige have, de havde engang. De fortæller om, hvor hårdt det var at komme til England i 60'erne, men understreger, at de aldrig vil rejse fra Manchester, for nu har de det bedste liv, man kan forestille sig. Lige dér, midt i mellem afrikanske træmasker, indiske soaps og engelsk regnjejr.

Hjemlighed: en montage

I sin bog om 'det etnografiske øje' har antropologen Anna Grimshaw beskrevet, at det er i sammenstødet mellem forskellige elementer, at nye betydninger opstår. Hun argumenterer for, at man bruger montage som begreb og teknik for netop at muliggøre indfangningen af den virkelighed, som hverken er stabil eller hel. I mødet med mine informanter bliver Grimshaws teori ikke mindre aktuel. Netop dette, at verden aldrig fremstår som 'hel', er interessant i forhold til at forsøge at forstå indernes oplevelser af hjemlighed. For størstedelen af mine informanter er der ikke ét hjem eller ét sted, hvor de føler sig hjemme; tværti-

gerne vil minde, og som de gerne vil sættes i forbindelse med. Fjernsynet er tydeligvis et vindue ud til en verden, som for længst er forsvundet, et minde om engang, som måske aldrig har været. Når ægtepar-

mod fornemmer jeg en eksistentiel svæven, et konstant limbo mellem tre vidt forskellige steder, som alle er betydningsfulde, men hvoraf ingen har alt det, som inkarnerer 'hjemme'. Svævende i dette limbo kan ting være med til at skabe jordforbindelse. Gheetas gudefigur og Vishnus fjernsyn er på én gang repræsentanter for ambivalente tilhørsforhold og objekter, som hjælper med til at holde rødderne i jorden. Tingene, og i særdeleshed tingene i deres omgivelser, bliver på den måde en montage af æstetiker, følelser, tilhørsforhold og tider, som støder sammen. Og netop her skabes betydningen.

En betragtelig andel af verdens befolkning lever en del af eller hele livet som migrant. Således er det oplagt at overveje, hvordan man kan studere menneskers muligheder for at skabe og finde mening, når livet leves et sted, som er langt væk fra der, hvor det begyndte – eller hvis livet aldrig er blevet levet dér, hvor det forestilles oprindeligt at have hørt til. Man må rode i tingene. For måske er der rod i tingene. ■

Forslag til videre læsning:

Grimshaw, Anna (2001): *The Ethnographer's Eye. Ways of seeing in Modern Anthropology*
 Bathia, Sunil (2007): *American Karma. Race, Culture, and Identity in the Indian Diaspora*

CECIL MARIE SCHOU PALLESEN ER PH.D.-STUDERENDE PÅ ANTROPOLOGI, AARHUS UNIVERSITET. HENDES PROJEKT HAR TITLEN "MIND THE GAP? AN ETHNOGRAPHIC EXPLORATION OF THE MATERIALITY AND ATMOSPHERE OF HOMELINESS AMONG INDIAN IMMIGRANTS IN NORTH WESTERN TANZANIA". ARTIKLEN ER SKREVET PÅ BAGGRUND AF HENDES KANDIDATFELTARBEJDE, SOM FANDT STED I EFTERÅRET 2010.